

Laime

Leona Kalēja stāsts
Andras Otto ilustrācijas

Kad Janča tēvs dabūja darbu lielā pilsētā, Jancis par pārceļšanos negribēja ne dzirdēt.

„Es negribu nekur braukt!” viņš teica. „Mēs ar Tomu sarunājām šoziem pirkt jaunas slēpes. Vai Čikāgā var slēpot?”

„Nezinu,” māte negribīgi atbildēja. „Laikam jau nē.”

„Redzi! Un ko mēs darīsim ar Reksi un Lāčausi?”

„Atstāsim kaimiņiem. Te

mums visiem daudz vietas. Čikāgā dzīvosim dzīvoklī. Suņus līdzī neimt nevarēsīm.”

„Un kā ir ar latviešu skolu?” Jancis izmeta argumentu, kas, pēc viņa domām, māti pārlicinās. „Čikāgā droši vien latviešu skolas nemaz nav.”

„Latviešu skola ir gan,” māte klusi nosacīja.

Arī viņai īsti negribējās atstāt lielo zemes gabalu un māju Savienoto Valstu pašos ziemeļos. Te viņi bija dzīvojuši, kopš Jancis bija piedzimis. Te bija draugi, te viss labi zināms un pazīstams. Janča māte arī Čikāgā nekad nebija bijusi. Bet šoreiz nekā nevarēja darīt.

„Būs labi,” tēvs teica, „jaunajā vietā man būs daudz interesantāks darbs. Arī alga būs lielāka. Kādreiz varēsi pie Toma aizbraukt ciemos.”

Tā arī Jancis parcēlās uz lielo pilsētu, cerēdams, ka Ziemsvētku brīvdienās viņš brauks atpakaļ uz mājām, kur viņš bija pavadījis visus vienpadsmit savu mūža gadus.

nosalušus —un dažreiz izmirkušus —bērnus. Arī veikali bija tepat tuvumā un kino, un boulinga zāle, un viens no pasaules augstākajiem debesskrāpjiem. Pirmajā nedēļā Jancis tajā uzbrauca veselas trīs reizes, līdz māte noteica,

„Reksis un Lāčausis taču mani neaizmirsīs?” viņš vēl lidmašīnā noprasīja un pats sev atbildēja: „Nē. Protams, ka nē. Mēs esam draugi.”

Patiesībā Jancis pil-sētā iedzīvojās ļoti ātri. Viņam patika jaunais dzīvoklis debesskrāpja divdesmitajā stāvā. Tieši pāri ielai pacēlās vēl viens, tāds pats. Janča debesskrāpis pēcpusdienas saulē spoguļojās sava kaimiņa stikla sienās, un reizēm tajās peldēja lieli, balti mākoņi.

Jancis tagad varēja uz skolu aiziet kājām. Viņam jau sen bija apnicis rītos gaidīt lielo, dzelteni skolas autobusu, kas gāzelēdamies brauca pa lauku ceļiem, salasīdams

ka turpmāk par braucienu būšot jāmaksā Jancim pašam no savas kabatas naudas.

„Kad atbrauks kādi radi, tad uzvedīsim viņus,” Jancis ar māti sarunāja. „Es tad braukšu līdzī, jo es tagad māku parādīt, kur no augšas var redzēt muzejus, kur – parkus, un tālumā – tērauda fabrikas.

Tikai
pietrūka
vecu
draugu —
Toma,
Rekša un
Lāčauša.
„Varbūt, ka
es varu
sakrāt
naudu, ar

ko Ziemsvētkos aizbraukt ciemos?” Jancis jautāja, un māte pasmaidīja.

„Pamēģināt jau tu vari. Mums pašiem tik lielai Ziemsvētku dāvanai šogad naudas vēl nebūs. Tētis arī vēl nav jaunajā darbā pietiekami ilgi strādājis, lai varētu dabūt brīvas dienas!”

Janča debesskrā-pim blakus atradās veca ēka, kuŗas stūrī bija mazs vjetnamiešu pārtikas veikaliņš. „Varbūt, ka es tur varētu dabūt darbu pēc skolas?” Jancis minēja. „Es nedomāju vis,” tēvs šaubījās. „Es vispār brīnos, kā tas te mūsu rajonā spēj noturēties.”

Un tas bija tiesa, jo, paskatoties veikala logā, tur vairāk nekā neredzēja kā ar hieroglifiem apzīmētu rīsu maisu rindu un plauktus ar dažādām konservu burkā. Stūrī pie loga stāvēja ledusskapis, caur kuŗa stikla durvīm varēja redzēt dažādus

dzērienus — kokakolu, pepsi un to, ko sauca par *Kalnu rasu*. Jancim tas negaršoja.

Skatlogā uz palodzes stāvēja sarkana vāze, kuŗā vienmēr bija dažī svaigi ziedi, un kāds dzeltenīgs akmens šķautnainām malām. Jancis bija ievērojis, ka veikaliņā apgrozījās ne tikai vjetnamieši, bet arī dažādi citi, parasti — naba-dzīga izskata — ļaudis.

Gluži tukšs tur nekad nebija.

Māte kādu vakaru uznāca ar krietnu maisiņu rīsu. „Viņiem viss ir ļoti lēts. Lielajos veikalos tādu cenu neredz. Un man liekas, ka viņi pārdod pārtiku ne tikai par naudu. Kamēr es tur biju, kāds vīrs pret pārtiku

iemainīja savu pulksteni.”

„Pie bagātības viņi tā netiks,” tēvs nogrozīja galvu. Tad bija jāgatavojas vakariņām, un sarunas par vjetnamiešu veikalu pārtrūka.

Taču Jancim tas šad un tad iekrita prātā, jo, pretēji veikaliņa īpašniekiem, Jancis tagad gribēja tikt pie bagātības. Viņš izmeklējās darbu visos apkārtnes veikalos, bet izrādījās, ka lielās pilsētās bērnus darbā nepieņem. Pāris reižu Jancis dabūja pieskatīt citā stāvā dzīvojošas ģimenes bērnus. Taču, kaut arī viņš katru nopelnīto centu iemeta krājkasē, daudz tur neiznāca.

„Vai mēs tiešām šogad nevaram tikt uz mājām?” Jancis, kas par vecajām mājām vēl aizvien domāja, jautāja atkal un atkal. „Reksis un Lāčausis mani gaida. Toms arī. Redzi, te vēstulē tā rakstīts.”

Ne tēvs, ne māte šoreiz neatbildēja. Tēvs, uz ēdamistabas galda izklājis lielas papīra loksnes, kaut ko mērīja un zīmēja. Viņš bieži vakaros nesa darbu mājās. Māte laboja skolas darbus. Viņa mācīja ne tikai amerikāņu skolā, bet arī latviešu skolā.

Jancis nopūtās un gāja meklēt savas grāmatas. Viņš zināja, ka, tikko māte būs pabeigusi savu darbu, viņa gribēs redzēt, ko Jancis padarījis. Viņš uzšķīra vēstures piezīmes un sāka pārlasīt nodaļu par dzintaru.

„Kurzemes zvejnieku ciemos vēl aizvien pastāv ticējums, ka no jūras izskalotais dzintars nes laimi,” tur bija rakstīts. Jancis aplūkoja fotogrāfiju, ko skolotāja bija iedevusi katram bērnam. Tur bija attēloti vairāki dzeltenīgi akmeņi ieapaļiem, ūdens nogludinātiem stūriem. Par tādu

dzintaru, kādu izmanto rotas lietu gatavošanai, tie pārvērtīsies tikai tad, kad tos sadalīs mazākos gabaliņos, noslīpēs un nospodrinās. Viens no akmeņiem izskatījās ļoti līdzīgs tam, kas stāvēja vjetnamiešu veikala skatlogā.

Nākamajā dienā Jancis iegāja veikaliņā. Viņš tagad tajā šad un tad ieskrēja, kad mājās aprūka zirnīšu vai rīsu, un tā viņš īpašniekus mazliet pazina.

„Kas tas par akmeni?” Jancis jautāja un pastiepa pirkstu uz loga pusi.

„Es nezinu,” īpašniece pat nepaskatījās, uz ko Jancis rādīja. „To te atstāja kāds ubags.” Tad viņa atbīdīja tumšos matus, kas, aiz letes strādājot, bija pārslīdējuši sejai, un negaidīti pasmaidīja.

„Vecs cilvēks. Mēs viņam par šo nevērtīgo akmeni iedevām maizi un rīsus. Kad mēs iebraucām Amerikā, mēs ar vīru nolēmām palīdzēt citiem pateicībā mūsu Dievam par to, ka mums pašiem tagad klājas tik labi.”

„Šis ir savāds akmens.” Pats īpašnieks tagad pienāca pie loga.

„Vīrs, kas mums to atstāja, teica, ka tas esot izskalots no jūras un ka tāds no jūras izskalots akmens nesot laimi. Viņš pats gan laimīgs neizskatījās, bet, kopš viņa akmens stāv mūsu logā, mums klājas arvien labāk un labāk.”

„Dzintars!” Jancim iekrita prātā, un viņš skrēja atpakaļ uz mājām.

„Tev taisnība, tas nekas cits nevar būt kā dzintars,” tēvs teica, kad Jancis bija pastāstījis par vjetnamiešu akmeni. „Ja tā īpašnieks zināja latviešu seno ticējumu, tad viņš pats ir latvietis. Nelaimē nonācis latvietis, ja viņam

dzintars bija jāiemaina pret maizi.”

Jancis ar tēvu tūlīn nogāja uz veikalu. Vjetnamieši par dzintara īpašnieku neko daudz neatcerējās. Viņš te bija bijis tikai vienu reizi, bet, ja vien vecais vīrs te atkal ienākšot, viņi tūlīn paziņošot.

Kopš tās dienas Jancis bieži iegāja veikaliņā apjautāties par veco vīru, kas bija atstājis savu dzintaru.

Ziemsvētki tuvojās lielā ātrumā. Pa ielām staigāja priecīgi, ar saiņiem apkrāvušies, cilvēki, un Jancim bieži saskrēja asaras acīs, atceroties, kā citus gadus šajā laikā viņš ar Reksi un Lāčausi bija daudzījies piesnigušajā pagalmā vai bridis mežā, lai pats nocirstu egli.

„Reksis un Lāčausis taču mani neaizmirsīs,” Jancis pats sevi mierināja. Dažreiz tādās reizēs viņš iegāja veikaliņā un palūdza atļauju paturēt rokās lielo dzintara gabalu. Kaut arī Jancis tādām lietām neticēja, viņam vienmēr likās, ka akmens izstaro siltumu, kas no pirkstgaliem aiztek līdz pašai sirdij.

Kādu dienu Jancim nākot no skolas, viņš pie veikaliņa durvīm ieraudzīja vjetnamieti, kas viņam uztraukti māja.

„Tikko bija, tikko bija!” viņa sauca un rādīja pa ielu uz to pusi, kur sākās pilsētas nabadzīgākais rajons. „Šoreiz viņš nopirka maizi par naudu, noglaudīja savu akmeni un

aizgāja. Pelēkā mētelī, bez cepures, bez cimdiem. Skrien,

varbūt noķersi.”

Bija pēdējā skolas diena pirms Ziemsvētku brīvdienām. Jancis iegrūda sievietei rokās saldumu turzu, sazīmēto zīmējumu un aprakstīto papīru kaudzi un metās skriet. Šajā virzienā viņš vēl, nezin kādēļ, nekad nebija gājis.

Mājas jau pēc vienas ielas kļuva zemākas un redzami nabadzīgākas. Tās bija celtas no sarkaniem ķieģeļiem vai pelēka akmens, un tām bija nodrupuši stūri un daži izsisti logi. Ietves bija papīru un alus skārdeņu piebārstītas, un sniegs no tām nebija notīrīts. Kaut arī bija

stipri auksts, pret ēku durvīm balstījās noplukuša izskata cilvēki. Jancim sametās bail, taču tad netālu priekšā viņš beidzot ieraudzīja vecu vīru ar nelielu iepirkumu turzu rokās.

„Man vajadzētu viņam kaut ko sacīt,” Jancis steidzīgi domāja. „Bet ko? Un ja nu tas nemaz nav latvietis, ko tad? Tad man būtu kauns. Bet jāredz, kur viņš aizies.”

Jancis sekoja vecajam vīram, kas, nogājis vēl dažas ielas, iegriezās lielas dzīvokļu mājas tumšajās durvīs. Kad bija noklaudzējušas vispirms ārdurvis un tad arī iekšdurvis, Jancis ielavījās priekšnamā. Arī te bija netīrs un stipri oda. Jancis brīdi pētīja daudzās pastkastītes, kas aizņēma veselu priekšnama sienu. Dažas bija uzlauztas. Zem vienas uz apbružātas, izbalējušas zīmītes viņš atrada vārdus: *A & A Berzins*. Jā, vecais vīrs bija latvietis.

Jau tajā pat vakarā, tūlīņ pēc darba, Janča vecāki aizgāja pie Bērziņiem. Janci

viņi līdzī neņēma, bet, kad vecāki pārnāca, viņi Jancim izstāstīja par lielo nabadzību, kādā šie divi vecie cilvēki dzīvoja. Divās mazās istabiņās bija gulta Bērziņa kundzei, kas bija slimā. Bija galdiņš, skapis drēbēm un vēl šis un tas, — viss vecs un salūzis. Dzīvoklītis bija auksts, jo Bērziņiem nebija naudas, ar ko samaksāt par apkuri. Bērziņi bija teikuši, ka viņiem visa esot diezgan, esot bijuši priecīgi par ciemiņiem un nokaunējušies par to, ka nav krēslu, ko ciemiņiem piedāvāt. Janča tēvs bija atnesis lielu turzu ar pārtiku, un Bērziņi to bija pieņēmuši.

Jancis un viņa vecāki gribēja vecajiem cilvēkiem

palīdzēt. Tēvs apzvanīja dažādas iestādes, kas varētu zināt, ko šādā gadījumā darīt. Māte piezvanīja latviešu baznīcai.

Izrādījās, ka Bērziņiem Čikāgas tuvumā dzīvoja radi, un māte viņiem piezvanīja. Jancis nopirka puķes un aizgāja ciemos. Viņa vecāki vienmēr pirka puķes, kad viņi brauca ciemos, un Jancis nebija sagaidījis, ka slimā Bērziņa kundze par tām tik ļoti

priecāsies. Jancis sēdēja pie viņas gultas, un vecā kundze stāstīja par to, kā kādreiz viņa

ar savu līgavaini bija staigājusi pa Kurzemes jūrmalas smiltīm, kuŗās atradusi lielo dzintara gabalu. Jancis savukārt stāstīja par skolu un draugiem, līdz pēkšņi ievēroja, ka jau labu laiku bija runājis par savām bijušajām mājām un par saviem suņiem — skaisto, melno Reksi un pūkaino, brūno Lāčausi.

Turpinājās telefona sarunas ar dažādiem cilvēkiem. Sameklētie radi bija Bērziņa kunga mirušā brāļa dēls un viņa ģimene. Viņiem Čikāgas priekšpilsētā piederēja tik liels zemes gabals, ka uz tā varēja turēt pat zirgu. Brāļa dēls nemaz nebija zinājis, ka viņam tepat dzīvoja tēvocis. Nākamajā dienā viņš kopā ar bērniem atbrauca Bērziņiem pakaļ un aizveda viņus pie sevis.

„Ziemassvētku dienā, lūdzu, atbrauciet pie mums,” brāļa dēls aicināja Janci ar vecākiem.

Vēlāk vakarā tēvs Jancim jautāja: „Ko tu tur dari?”

„Skaitu savu naudu,” Jancis sērīgi atbildēja.

„Lai kā es krāju, pie Rekša un Lāčauša šogad es ciemos netikšu. Varbūt es varu vismaz nopirkt vecajiem Bērziņiem Ziemsvētku dāvanu?”

Gultā iekāpis, Jancis domāja, ko pirkt. Viņš zināja, ka Bērziņiem vajadzēja siltas drēbes un apavus, un daudz ko citu. Taču var būt, ka par to visu parūpēsies radi, kas bija Bērziņus izglābuši no lielās nabadzības. Tad Jancim radās kāda doma.

Kad Ziemsvētku dienā Jancis ar saviem vecākiem iebrauca Bērziņu piebraucamajā ceļā, zēnam rokās bija brūnā papīrā ietīts sainītis. Viņš pirmais piegāja pie mājas un nospieda zvana pogu. No iekšpuses skanēja Ziemsvētku mūzika, bija dzirdamas cilvēku balsis. Kaut kur rēja suņi. Tie Jancim izklausījās pēc Rekša un Lāčauša. Tad atvērās durvis un visi sasveicinājās. Pēkšņi Jancis gulēja augšpēdus sniega

kupenā, un divi suņi, riedami un smilkstēdami, laizīja viņa seju.

„Mēs gribējām tev izdarīt ko labu, jo tu palīdzēji mums vienam otru atrast,” teica Bērziņa kunga brāļa dēls. Viņš ievilka Janci priekšnamā un palīdzēja notīrīt sniegu no pleciem un muguras. „Tavi suņi var pagaidām dzīvot pie mums, kur tu tos vari bieži apciemot. Mēs domājam, ka tiem, kas viens otru mīl, jābūt kopā.”

„Es arī!” Jancis iesaucās un skatījās apkārt. Sainītis bija pazudis. Tikai pēc lielas meklēšanas tas atradās sniega kupenā pie mājas durvīm. Papīrs bija izmircis, un no tā rēgojās dzeltena akmens

maliņa. „Es arī domāju, ka tiem, kas viens otru mīl, jābūt kopā,” teica Jancis un pasniedza Bērziņa kundzei lielo dzintaru.

Ja kāds garāmgājējs tajā vakarā būtu paskatījies pa Bērziņu mājas logu, viņš būtu skaidri redzējis, ka no jūras izskalots dzintars nes gan laimi.

Uzraksti vārdus, kas raksturo dzintaru!

Skolotāju / vecāku lapa

Virsraksts: Laime

Autori: Leons Kalējs

Ilustrators: Andra Otto

Līmenis

LIX: 43

Valodas līmenis: B1

Piemērotais vecums: 5.-7. klase

Galvenie tēli un vietas:

Jancis	<i>jauns puisis</i>
Janča tēvs un māte	
veikala īpašnieki	<i>vjetnamiešu kungs un kundze</i>
Toms	<i>Janča labākais draugs</i>
Reksis un Lāčausis	<i>Janča suņi</i>
Čikāga	<i>pilsēta, uz kuru pārceļas Janča ģimene</i>
Savienoto valstu paši	<i>ziemeļi vieta, kur Janča ģimene līdz šim dzīvojusi</i>
Bērziņa kungs un kundze	<i>nabadzīgs latviešu pāris</i>
Bērziņa kunga brāļa dēls ar ģimeni	

Vārdu saraksts

Pamata vārdu krājums

dzīvoklis	<i>apartment</i>
kaimiņi	<i>neighbors</i>
ziemeļi	<i>north</i>

Paplašinātais vārdu krājums

alga	<i>salary</i>
apavi	<i>shoes</i>
apbružāt	<i>to batter</i>
apgrozīties	<i>to mix, to move</i>
apkraut	<i>to load up with</i>
apkure	<i>heat</i>
apzvanīt	<i>to call around to</i>
bagātība	<i>riches</i>
balstīties	<i>to lean against</i>
brist	<i>to wade</i>
cirst	<i>to chop</i>
cents	<i>penny</i>
dauzīties	<i>to play around</i>
debesskrāpis	<i>skyscraper</i>
divdesmitais stāvs	<i>20th floor</i>
dzintars	<i>amber</i>
eglīte	<i>Christmas tree</i>

garāmgājējs	<i>passerby</i>
gulēt augšpēdus	<i>to lie upside down</i>
ieapaļš	<i>rounded</i>
ieomainīt	<i>to trade for</i>
ieraudzīt	<i>to catch sight of</i>
iestāde	<i>institution</i>
ieīt	<i>to wrap</i>
ietve	<i>sidewalk</i>
izbalējis	<i>faded</i>
izglābt	<i>to save from</i>
izmirkot	<i>to become soaked</i>
izsisti logi	<i>broken windows</i>
izskats	<i>appearance</i>
izstarot	<i>to emit</i>
īpašnieks	<i>owner</i>
kabatas nauda	<i>pocket money / allowance</i>
kauns	<i>shame</i>
kino	<i>the movies</i>
klāties labi	<i>to do well</i>
konservu burkas	<i>jars of preserved food</i>
krājkase	<i>piggybank</i>
ķieģeļi	<i>bricks</i>
labot darbus	<i>to grade papers</i>
laizīt	<i>to lick</i>
lete	<i>counter</i>
lēts	<i>cheap</i>
līgavainis	<i>fiance</i>
loksne	<i>piece of paper</i>
māt	<i>to wave</i>
mērīt	<i>to measure</i>
mirušais	<i>deceased</i>
muzejs	<i>museum</i>
nabadzīgs	<i>poor</i>
negaidīts	<i>unplanned</i>
nenotīrīts sniegs	<i>unshoveled snow</i>
nest laimi	<i>to bring luck</i>
nevērtīgs	<i>worthless</i>
nodrupuši stūri	<i>crumbled corners</i>
noklaudzēt	<i>to clatter</i>
nonākt nelaimē	<i>to fall on hard times</i>
nopūsties	<i>to sigh</i>
nosalt	<i>to be cold</i>
noslīpēt	<i>to grind, to polish</i>
nospodrināt	<i>to polish</i>
pagalms	<i>yard</i>
palodze	<i>window sill</i>
paziņot	<i>to announce</i>
pārcelties / pārceļšanās	<i>to move</i>
pārliecināt	<i>to convince</i>
pārvērsties	<i>to change into</i>
piebraucamais ceļš	<i>driveway</i>
pieņemt	<i>to accept</i>
pieņemt darbā	<i>to hire</i>

pieskatīt bērnus	<i>to babysit</i>
piesniedzis	<i>snowy</i>
priekšnams	<i>entryway</i>
priekšpilsēta	<i>suburb</i>
pūkains	<i>fluffy</i>
rajons	<i>area</i>
rēgoties	<i>to loom</i>
riet	<i>to bark</i>
rotaslietas	<i>jewelry</i>
sadalīt	<i>to divide</i>
sainis / sainītis	<i>package</i>
sakrāt naudu	<i>to save money for</i>
salasīt	<i>to collect</i>
samesties bail	<i>to become frightened</i>
saskriet acīs (par asarām)	<i>to cause eyes to tear up</i>
sasveicināties	<i>to greet each other</i>
skatlogs	<i>picture window</i>
slēpes	<i>skis</i>
slēpot	<i>to ski</i>
smilkstēt	<i>to whimper</i>
sniega kupena	<i>snowdrift</i>
spoguļoties	<i>to mirror</i>
šoziem	<i>this winter</i>
tērauda fabrika	<i>steel factory</i>
tēvocis	<i>uncle</i>
ticējums	<i>belief</i>
turza / iepirkumu turza / saldumu turza	<i>container / shopping basket / container of sweets</i>
ubags	<i>beggar</i>
uzlauzt	<i>to pry open</i>
uztraukts	<i>concerned</i>
virziens	<i>direction</i>
zemes gabals	<i>piece of land</i>
Ziemsvētku brīvdienas	<i>Christmas break</i>

Izteicieni, retāk lietojami vārdi un nosaukumi

alus skārdenes	<i>beer cans</i>
boulinga zāle	<i>bowling alley</i>
gāzelēties <i>down</i>	<i>to seem to be falling</i>
hieroglifi	<i>hieroglyphics</i>
iekrist prātā	<i>to come to mind</i>
ielavīties	<i>to slide in, to sneak in</i>
<i>Kalnu rasa</i>	<i>Mountain Dew</i>
kokakola	<i>Coca-cola / Coke</i>
Kurzemes jūrmala	<i>the coast of Kurzeme</i>
mesties skriet	<i>to prepare to run</i>

negrībēt ne dzirdēt	<i>didn't want to hear about it</i>
noplukuša izskata cilvēki	<i>people with worn clothes; downtrodden people</i>
nospiest zvana pogu	<i>to push the doorbell</i>
pepsi	<i>Pepsi</i>
piebārstīts	<i>to be scattered with</i>
spēt noturēties	<i>to be able to survive</i>
šķautnains	<i>rough, ridged</i>
ūdens nogludināti stūri	<i>corners smoothed by water</i>
vjetnamieši	<i>Vietnamese</i>

Pārrunu jautājumi

Pārrunu jautājumi pirms lasīšanas

- Vai kādam kādreiz ir bijis jāpārceļas uz citu pilsētu? Kāpēc? Kādas ir bijušas sajūtas?
- Vai kādam ir bijusi pieredze, palīdzot nabadzīgākiem cilvēkiem? Vai amerikāņu skolā ir gadījies vākt ziedojumus vai drēbes? Vai kāds ir palīdzējis zupas virtuvē?

Pārrunu jautājumi pēc lasīšanas

- Kādas ir Janča sajūtas pārceļoties?
- Kas Jancim iepatikas, kad kāds laiks nodzīvots Čikāgā?
- Janča ģimenei ziemēļos pie kaimiņiem jāatstāj suņi. Kādas ir Janča sajūtas, atstājot suņus? Ar skolēniem var pārrunāt mājdzīvnieku tēmu.
- Kāds ir mazais vjetnamiešu veikals? Ko tur var nopirkt? Kādi cilvēki tur apgrozās?
- Kā Jancis uzzina, ka dzeltenais akmens vjetnamiešu veikalā, iespējams, ir dzintars?
- Jancis aprunājas ar veikala īpašniekiem. Ko viņi pastāsta par cilvēku, no kā dabūjuši akmeni? Ko viņi vīrietim atdevuši? Kā vjetnamiešiem ir veicies, kopš viņu veikala logā stāv akmens?
- Ko Jancis lūdz veikala īpašniekiem?
- Jancis reizēm aiziet uz vjetnamiešu veikalu un palūdz paturēt dzintara gabalu. Kā Jancis jūtas, turot rokās dzintara gabalu?
- Aprakstiet savas pilsētas nabadzīgos rajonus un to, ko Jancis atklāj, sekojot dzintara īpašniekam.
- Kā Jancis noskaidro, ka dzintara īpašnieks ir latvietis?
- Kāpēc pirmo reizi pie Bērziņiem aiziet tikai Janča vecāki? Kāpēc viņi neņem līdzī Janci?
- Ko Janča ģimene uzzina par Bērziņiem?
- Kā Janča ģimene Bērziņiem palīdz?
- Kā viņi uzzina, ka Bērziņiem Čikāgā ir radi?
- Kurp Janča ģimene dodas Ziemassvētkos?
- Kāds pārsteigums Janci sagaida?

- Kādu pārsteigumu Jancis sagādā Bērziņiem Ziemassvētkos?
- Pārrunājiet stāsta teikumu: „Mēs domājam, ka tiem, kas viens otru mīl, jābūt kopā.”

Nodarbības stundā

1. Skolēni uzraksta kādu rakstu darbu (par suņiem, pilsētas skatiem vai autora domām) un iepazīstina ar to savus klasesbiedrus.
2. Klase latviešu skolas tuvumā atrod kādu labdarības organizāciju. Skolēni var savākt nelielus ziedojumus un paši tos nodot šai organizācijai.
3. Klase latviešu organizācijās noskaidro, vai ir kādi veci cilvēki, kas priecātos par bērnu apciemojumu. Skolēni stundā pagatavo kādu nelielu dāvanu un, skolotājam vai vecākiem palīdzot, sarunā viesošanos pie kāda gados vecāka latvieša. Par apciemojumu sevišķi priecātos cilvēki, kuŗu ģimenes nedzīvo tuvumā.

Uzdevumi / Darba lapas

1. Kas notika stāstā? - 2. uzdevums
2. Izloki ar naudu saistītus lietvārdus! - 6. uzdevums
3. *Ko vai kur?* - 7. uzdevums
4. Atrodi īpašībai atbilstošu aprakstu! - 8. uzdevums

Rakstu darbi

1. Vai piekrīti autora domai? - 1. uzdevums
2. Jancis, Reksis un Lāčausis? - 3. uzdevums
3. Ko suņi saka? - 4. uzdevums
4. Kas redzams no debesskrāpja augšējā stāva? - 5. uzdevums

Runas vingrinājumi

1. Atstāstījumi - vispārējā nodarbība

Vai piekrīti autora domai?

Izsaki savas pārdomas par stāstā teikto: „Mēs domājam, ka tiem, kas viens otru mīl, jābūt kopā.”

Īsā domrakstā apraksti autora domas un tās salīdzini ar savējām!

Dažas iespējas:

- Stāsta autors uzsver, ka Jancim pietrūkst dažu lietu no vecās dzīvesvietas. Kuras tās ir? Kā autors pierāda, ka Jancim vecajās mājās ir palicis kaut kas mīļš?
- Vai Tu piekrīti autora domai? Vai, tavuprāt, tiem, kas viens otru mīl, ir jābūt kopā? Pamato savu atbildi!

Kas stāstā notika?

Doti jautājumi par stāsta saturu. Atbildi uz katru jautājumu vienā vai divos pilnos teikumos!

1. Kur Janča ģimene dzīvo stāsta sākumā? _____

2. Uz kuriem viņi pārceļas? _____

3. Kāpēc Janča ģimenei jāpārceļas? _____

4. Kur Janča ģimene pilsētā dzīvo? Kāds izskatās viņu rajons?

5. Kas ir Toms, Reksis un Lāčausis?

6. Kādā darbā strādā Janča tēvs? _____

7. Kādos darbos strādā Janča māte? _____

8. Jancis grib pelnīt naudu. Kur viņš meklē darbu? Kādu darbu viņš galu galā atrod? _____

9. Kāds ir mazais vjetnamiešu veikals? _____

10. Kā Jancis uzzina, ka dzeltenais akmens vjetnamiešu veikalā varētu būt dzintars? _____

11. Pēdējā skolas dienā pirms Ziemassvētkiem Jancis seko vīrietim uz pilsētas nabadzīgo rajonu. Kāpēc? _____

12. Kā Jancis noskaidro, ka dzintara īpašnieks ir latvietis? _____

13. Kādos apstākļos dzīvo Bērziņi? Apraksti viņu dzīvokli!

14. Kā Janča ģimene palīdz Bērziņiem? _____

15. Ko viņi uzzina par Bērziņu radiem? _____

16. Kurp Janča ģimene dodas Ziemassvētkos? _____

17. Kāds pārsteigums Janci tur sagaida? _____

18. Kādu pārsteigumu Jancis sagādā Bērziņiem Ziemassvētkos?

Jancis, Reksis un Lāčausis?

Attēlā redzams puisis un divi suņi. Kā tev liekas, vai tas varētu būt Jancis ar Reksi un Lāčausi? Kāpēc? Uzraksti rindkopu par puisi un suņiem!

Suņi var riet, kaukt, smilkstēt, laizīt un skriet.

Ko suņi saka?

Vīrietis ar suņi iet pastaigā. Iedomājies, ka suņi un kaķi prot runāt.

Ieraksti runas burbuļos suņa, kaķa un vīrieša teikto!

Kas redzams no debesskrāpja augšējā stāva?

Dzīvojot lielpilsētā, Jancis iepazīst debesskrāpjus. Iespējams, ka Jancim patika uzbraukt „Willis Tower” Čikāgas centrā. Viņš varētu būt redzējis šādu skatu. Apraksti, ko Jancis redz!

Loki ar naudu saistītos lietvārdus!

lemācies lietvārdus, kas saistās ar naudu! Ko nozīmē:

nauda	_____
dolārs	_____
cents	_____
eiro	_____
mārciņa	_____
alga	_____
izdevumi	_____
īre	_____
apkure	_____
kabatas nauda	_____

Lietvārdi, kas nominatīvā (*kas?*) beidzas ar to pašu galotni, parasti lokāmi vienādi. Šajā vingrinājumā ievēro, kā lokāmi lietvārdi ar galotni -a (sieviešu dzimte) vai -s (vīriešu dzimte).

Lietvārdi ar galotni -o parasti ir **nelokāmi**. Tas nozīmē, ka tiem visos locījumos ir viena un tā pati forma.

Seko teikumi ar izlaistiem lietvārdiem. Ieraksti lietvārdu vajadzīgajā locījumā!

1. Amerikā _____ (nauda (*kā?*)) vienība ir _____ (dolārs (*kas?*)).

2. _____ (dolārs (*kas?*)) ir sīkāk sadalīts 100 _____ (centi (*kur?*)).

3. _____ (Kanāda (*kur?*)), _____ (Austrālija (*kur?*)) un dažās citās valstīs arī izmanto _____ (dolāri (*ko?*)) un _____ (centi (*ko?*)).
4. Eiropas Savienībā _____ (nauda (*kā?*)) vienība ir _____ (eiro (*kas?*)).
5. _____ (eiro (*kas?*)) sīkāk arī sadala _____ (centi (*kur?*)).
6. Lielbritānijas _____ (nauda (*kā?*)) vienība ir _____ (mārciņa (*kas?*)).
7. Kad cilvēki strādā, viņiem maksā _____ (alga (*ko?*)).
8. No _____ (alga (*kā?*)) cilvēki maksā par saviem _____ (izdevumi (*ko?*)). Parasti cilvēki maksā par dzīvošanu, piemēram, par _____ (īre (*ko?*)) un par _____ (apkure (*ko?*)).
9. Bērni parasti nestrādā, bet viņu vecāki viņiem dod _____ (kabatas nauda (*ko?*)).
10. Bērni _____ (kabatas nauda (*ko?*)) bieži iztērē saldumiem, izklaidēm, rotaļlietām un citiem priekiem.

Ko vai kur?

Uzdevumā ir stāsta teikumi, kuros izlaists kāds lietvārds. Dots saraksts ar lietvārdiem nominatīvā. Ieraksti pareizo lietvārdu pareizajā teikumā ar pareizo galotni! Lietvārdi būs vai nu akuzatīvā (ko?), vai lokatīvā (kur?/kad?). Katru saraksta lietvārdu var izmantot tikai vienu reizi.

akmeņi	istabiņas	Reksis
apkure	kupena	rokas
(piebraucamais) ceļš	Lāčausis	seja
brīvlaiks	laime	sienas
ciemi	logs	skola
diena	skatlogs	sniegs
durvis	nabadzība	stāvs
dzintars, dzintars	pārtika	stūris
fotogrāfija	piezīmes	tuvums
gadi	pilsēta, pilsēta, pilsēta	ziemeļi
iestādes	priekšnams	

1. Kad Janča tēvs dabūja darbu lielā _____, Jancis par pārceļšanos negribēja ne dzirdēt.
2. Arī mātei īsti negribējās atstāt lielo zemes gabalu un māju Savienoto Valstu pašos _____.
3. Tā arī Jancis pārcēlās uz lielo _____, cerēdams, ka Ziemsvētku _____ viņš brauks atpakaļ uz mājām, kur viņš bija pavadījis visus vienpadsmit sava mūža _____.
4. Jancis patiesībā _____ iedzīvojās ļoti ātri. Viņam patika jaunais dzīvoklis debesskrāpja divdesmitajā _____.

5. Janča debesskrāpis pēcpusdienas saulē spoguļojās sava kaimiņa stikla _____, un reizēm tajās peldēja lieli, balti mākoņi.
6. Janča debesskrāpim blakus atradās veca ēka, kuŗas _____ bija mazs vjetnamiešu pārtikas veikaliņš.
7. Un tas bija tiesa, jo, paskatoties veikala _____, tur vairāk nekā neredzēja kā ar hieroglifiem apzīmētu rīsu maisu rindas un plauktus ar dažādām konservu burkāms.
8. _____ uz palodzes stāvēja sarkana vāze, kuŗā vienmēr bija daži svaigi ziedi, un kāds dzeltenīgs akmens šķautnainām malām.
9. Viņš uzšķīra vēstures _____ un sāka pārlasīt nodaļu par _____.
10. „Kurzemes zvejnieku _____ vēl aizvien pastāv ticējums, ka no jūras izskalotais dzintars nes laimi,” tur bija rakstīts. Jancis aplūkoja _____, ko skolotāja bija iedevusi katram bērnam.
11. „Vīrs, kas mums to atstāja, teica, ka tas esot izskalots no jūras un ka tāds no jūras izskalots akmens nesot _____.
12. Jancis sekoja vecajam vīram, kas, nogājis vēl dažas ielas, iegriezās lielas dzīvokļu mājas tumšajās _____.
13. Jau tajā pat _____, tūliņ pēc darba, Janča vecāki aizgāja pie Bērziņiem.

14. Janci viņi līdzī neņēma, bet, kad vecāki pārnāca, viņi Jancim izstāstīja par lielo _____, kādā šie divi vecie cilvēki dzīvoja.
15. Divās mazās _____ bija gulta Bērziņa kundzei, kas bija slima. Dzīvoklītis bija auksts, jo Bērziņiem nebija naudas, ar ko samaksāt par _____.
16. Janča tēvs bija atnesis lielu turzu ar _____, un Bērziņi to bija pieņēmuši.
17. Tēvs apzvanīja dažādas _____, kas varētu zināt, ko šādā gadījumā darīt. Izrādījās, ka Bērziņiem Čikāgas _____ dzīvoja radi, un māte viņiem piezvanīja.
18. Jancis savukārt stāstīja par _____ un draugiem, līdz pēkšņi ievēroja, ka jau labu laiku bija runājis par savām bijušajām mājām un par saviem suņiem — skaisto, melno _____ un pūkaino, brūno _____.
19. Kad Ziemsvētku _____ Jancis ar saviem vecākiem iebrauca Bērziņu _____, zēnam _____ bija brūnā papīrā ietīts sainītis.
20. Pēkšņi Jancis gulēja augšpēdus sniega kupenā, un divi suņi, riedami un smilkstēdami, laizīja viņa _____.
21. „Mēs gribējam tev ko labu izdarīt tāpēc, ka tu palīdzēji mums vienam otru atrast,” teica Bērziņa kunga brāļa dēls. Viņš ievilkā Janci _____ un palīdzēja notīrīt _____ no pleciem un muguras. „Tavi suņi var pagaidām dzīvot pie mums, kur tu tos vari bieži apciemot. Mēs domājam, ka tiem, kas viens otru mīl, jābūt kopā.”

22. Sainītis bija pazudis. Tikai pēc lielas meklēšanas tas atradās sniega _____ pie mājas durvīm. Papīrs bija izmircis un no tā rēgojās dzeltena akmens maliņa. „Es arī domāju, ka tiem, kas viens otru mīl, jābūt kopā,” teica Jancis, un pasniedza Bērziņa kundzei lielo _____.

Atrodi īpašībai atbilstošu aprakstu!

Māciet īpašības vārdus! Dots saraksts ar īpašības vārdiem un gadījumiem, kad konkrēto īpašības vārdu varētu izmantot. Atrodi gadījumam atbilstošu īpašības vārdu un uzraksti teikumu par šo gadījumu, izmantojot izvēlēto īpašības vārdu!

Piemērs: Gadījums: Sniegavīra celšana Īpašības vārds apaļš

Teikums: Sniegavīru uzcēla no trim apaļām sniega bumbām.

bagāts	draudzīgs	izpalīdzīgs	lēts
nabadzīgs	negaidīts	pūkains	rūpīgs
sniegains	vērtīgs		

1. Gadījums: Bērziņa kunga un kundzes dzīvokļa rajons

Īpašības vārds: _____

Teikums:

2. Gadījums: Pārsteigums Ziemassvētku rītā

Īpašības vārds: _____

Teikums:

3. Gadījums: Latviešu un dzintara saistība

Īpašības vārds: _____

Teikums:

4. Gadījums: Reksis un Lāčausis

Īpašības vārds: _____

Teikums:

5. Gadījums: Nepieciešams ēdiens, kas daudz nemaksā

Īpašības vārds: _____

Teikums:

6. Gadījums: Lauki ziemas rītā

Īpašības vārds: _____

Teikums:

7. Gadījums: Cilvēks ar mīļu ģimeni, drošu mājvietu

Īpašības vārds: _____

Teikums:

8. Gadījums: Cilvēks, kam patīk palīdzēt citiem cilvēkiem

Īpašības vārds: _____

Teikums:

9. Gadījums: Cilvēks, kas uzmanīgi veic darbus

Īpašības vārds: _____

Teikums:

10. Gadījums: Janča ģimenes palīdzība Bērziņiem

Īpašības vārds: _____

Teikums:

Atstāstījumi

Atstāstījumi var būt vienkārši, pilnīgāki vai izsmeļoši.

Vienkārši atstāstot stāstu, skolēns:

- identificē un atstāsta notikumus stāsta sākumā, vidū un beigās tādā secībā, kādā tie notiek;
- apraksta laiku un telpu, kurā stāsts notiek;
- pastāsta par galvenajiem tēliem;
- identificē problēmu un problēmas atrisinājumu.

Pilnīgāk atstāstot stāstu, skolēns:

- identificē un secībā atstāsta stāsta notikumus un faktus;
- stāsta par laiku, telpu un tēliem;
- veido secinājumus, lai aprakstītu trūkstošo informāciju;
- identificē un atstāsta notikumu cēloņus un to, kā tie ietekmē stāsta norisi.

Izsmeļoši atstāstot stāstu, skolēns:

- identificē un secībā atstāsta stāsta notikumus un faktus;
- veido secinājumus, lai izstāstītu trūkstošo informāciju;
- identificē un atstāsta notikumu cēloņus un to, kā tie ietekmē stāsta norisi;
- apraksta stāsta tēlus un tēlu motivāciju;
- novērtē stāstu.